

Editörün Notu...

İletişim ve Diplomasi dergisi bu sayı ile yayın hayatına başlıyor. Bundan sonra da altı ayda bir karşınızda olacağız. Modern hayatın en temel karakteristiklerinden birisi iletişim. Kişilerarası iletişim her devirde vardı, ancak içeriği aynı değildi. Kitle iletişimi ise elbette kitlelerin ortaya çıkışıyla, kabaca son iki yüz yıllık tarihle ilgili. Siyasal sistemlerin dönüşümü, toplumsal ve ekonomik hayatın geçmişle mukayese edilemeyecek şekilde evrilmesi kitlelerin ortaya çıkışıyla derin bağları olan gelişmeler. İlk defa kamuoyundan bahsedilmesinin tarihi 1800'lerin başıdır. Güsta ve Le Bon, Kitlelerin İsyanını 1895'de yazdı. Siyasal iktidarın hanedandan kitlelere, halka geçişi bir 19. Yüzyıl hikayesi. Kitleler her ne kadar siyasette başrolu sahipleniyor gözükseler de, bunun "kendiliğinden" "doğal seyri içinde" yaşandığını söylemek kolay değil. Kitlelerin neyi nasıl düşünecekleri, nasıl davranacakları, kimi seçecekleri, hangi değerlere inanacakları ve can verecekleri başlıklar, konular, normlar kitlesel enformasyonun egemen tartışma/propaganda temaları oldu. Kitleler adına siyasal iktidarı talep edenler, niçin kendilerinin seçilmesi gerektiği hususunda kitlelere kimi zaman bilgi, eleştiri, kimi zaman incelikli propaganda yöntemleriyle taçlandırılmış değerler aktardılar. İktidar ilişkilerinin geniş alanı içinde rol üstlenmek, pay almak isteyen aktörler, son iki yüz yıl içinde bu çabaların nasıl etkin bir kitle iletişimi gerektirdiğini kavradılar. Elbette kitlelerin çıkarları adına onlara karşı mücadele verdiklerini söyleyen/iddia edenler de aynı yöntemleri kullanmak istediler.

Mors alfabesinin 19. Yüzyılın ortalarında bulunuşu, sonra radyo derken televizyon yayınlarının ortaya çıkışı, arkasındaki bu gelişmelerle bağlantılıdır. Toplumsal/siyasal dönüşümler kendilerine tekabül eden teknolojileri uyarırlar, yeni şartlara uygun "iletişim araçlarının" icat edilmesi için gerekli ortamı hazırlarlar. Bugün de internet teknolojisi henüz içinde ne tür imkanları ve tehlikeleri barındırdığı hususunda yeterince fikir sahibi olamadığımız yeni mecralar üretiyor. Sosyal medya ortaya çıkışıyla birlikte hayatımızda tayin edici bir rol üstlenmeye başladı. Oysa on sene önce bu ölçüde bir sosyal medyadan bahsedeceğimiz kimsenin aklına gelmezdi. On sene sonra da bugün aklımıza gelmeyen gelişmelerle karşılaşmamız, hatta bunun on sene bile alması şaşırtıcı olmaz. Tıpta malum, belli bir ilacın insanlar üzerindeki etkisini anlayabilmek için bazen uzun yılların geçmesi, klinik tecrübelerin tamamlanması gerekir. Aslında toplumsal hayat için de öyledir. Ancak karşılaştığımız bu yeni durum, daha etkisi ve boyutları hakkında bir fikir sahibi değilken sonuçlarıyla yüzleştığımız ve nasıl mukabele edeceğimiz hususunda farklı fikirler öneren bir tartışma ortamında neyin doğru olabileceğine dair kararsızlıklar yaşadığımız bir ortam oluşturuyor. Ancak yine de anlamaya, etkilerini analiz etmeye, muhtemel gelişmeleri takip etmeye mecburuz. Çünkü hayat durmadan bize sorular sorarken, birer deneme olduğunu bilsek dahi cevaplar vermekten kaçınmak mümkün değil.

Diğer yandan diplomasi, tarihi eskilere uzanan bir meslek, ilişkiler ağı, uzmanlık alanı. Orwell, biraz da kötümser bir yaklaşımla diplomasinin çok söz söyleyip hiçbir şey anlatmama sanatı olduğunu ifade etmiştir. İlk bakışta bu doğru gibi görülebilir, ancak çok çeşitli ön yargılar, çelişik beklentiler, kimliğe ve kültüre dair farklı arka planlar, aradaki ilişkileri yürüten diplomatları mümkün olduğunca dikkatli bir dile, üsluba, doğrudan anlatım yerine sembolik ifadelere sevk etmekte, böylelikle iletişimin esnekliğini ilişkiler bakımından bir avantaja çevirmeyi mümkün kılmaktadır. Aynı gerçekliğin farklı ifade biçimlerinin nasıl farklı sonuçlar doğurduğunu günlük hayatımızdan da biliriz. İlişkileri ustalıkla yürüten, problemleri kimseleri kırmadan, üzmeden çözen kişilerin yaklaşımlarını “diplomatça” buluruz. Doğrudur, diplomatların da yaptıkları tam olarak budur. Ülkeler geçmişte hanedanların malıydı, 19. Yüzyılda ulus devletler ortaya çıktı. Her devirde ülkeler arasında karmaşık ilişkiler oldu, ancak yine son iki yüz yıla girildiğinde, bu ilişkiler geçmişle karşılaştırılmayacak ölçüde karmaşıklaştı, iç içe geçti. Hanedanlar genellikle ülkelerin tam yetkili otoriteleriydi, ulus devletler de egemenliklerini böyle takdim ettiler, kendi üzerlerinde başka bir güç tanımadılar. Ancak zamanımıza doğru iletişim ve ulaşımın yaygınlaşması, ülkelerin ilişkilerinin esnekleşmesi, ulus üstü yapıların güç kazanması yeni türden ilişkiler doğurdu. Öte yandan evrensel hukuki normların egemen değerler haline gelmesi, artık daha geniş ölçekte kamuoylarından bahsedilmesi ülkelerin bağımsızlık alanlarını aşındırdı. Keza modern iletişim teknikleri, İngilizcenin yaygınlaşması, eğitim öğretimin küresel ölçekte piyasalaşması, ekonomik üretim, organizasyon ve bölüşümde yeni ölçeklerin gündeme gelmesi ülkelerin ilişkilerini karmaşıklaştırdı. Bütün bunlar diplomasiyi ve ona ilişkin her türden arka planı yeni şartlara uyum göstermeye zorladı. Dikkat edilecek olursa, aslında modern zamanlarda ilişkilerdeki bu karmaşıklaşmanın, iç içe geçmenin en önemli aktörü kitle iletişimidir. O yüzden günümüzde tüm toplumsal süreçleri anlamaya dönük her tür disiplinin başına iletişim getirilmekte ve böylelikle bu melezlemenin dinamik/ilginç alanları ortaya çıkmaktadır: İletişim sosyolojisi, iletişim ve ekonomi, iletişim ve tarih, siyaset vs. Bu disiplinler peşpeşe hayat bulurken de işaret ettiği artık iletişimin hesaba katılmadığı hiçbir alandan bahsedilemeyeceği gerçeğidir. Biz de diplomasi ile iletişimin kesişmesinde hayat bulan hayli zengin ve geniş bir alan üzerine bu dergiyi çıkartmaya karar verdik. Sadece meslekten konuyla ilgili olanlar bakımından değil, meraklılar için de faydalı yazıların, incelemelerin, insanı düşündürcek, yeni fikirlere ilham verecek tespitlerin iletişim ve diplomaside yer alacağı kanaatindeyiz. Gördüğünüz gibi geniş bir başvuru çevremiz var. Dolayısıyla her sayımızı, konuları belli bir sistematik çerçevede sunabilmek adına tematik olarak yayımlamayı uygun bulduk. Bundan hareketle, dergimizin ilk sayısının ana teması “Yeni Medya”dır. Bu ana temayla ilintili olarak birçok konusunu işleyen akademik yazılara yer vermeye çalıştık.

Dergiye çalışmalarlarıyla katkı verecek çevreler için açıklayıcı notları dergide, internet sitesinde ve de dijital ortamda bulmak mümkündür.

İletişim ve Diplomasi'nin uzun bir yayın hayatı olmasını temenni ediyoruz.

Prof. Dr. Naci BOSTANCI